

Nyfunn av mineraler 1997-1998

Fred Steinar Nordrum

Det følgende er en oppsummering av en del interessante funn av mineraler som er gjort ifjor og i år, som er rapportert til Norsk Bergverksmuseum. I tillegg er det tatt med en del eldre funn som vi på museet ikke har kjent til tidligere. Det kan være gjort en rekke funn som vi ikke kjenner til.

BUSKERUD

Steinbruddet ved Nedre Eiker kirke ("Batteriet")

I bruddet ble det ifjor funnet en meget fin matriksstoff med titanitt. En ca. 3 cm lang, rødbrun krystall sammen med orthoklas og røykkvarts. Det ble også funnet bra stuffer med anatas (til 0,3 cm) og stilbitt (til 1 cm) til å være fra denne forekomsten.

Kongsberg

Det er funnet tepper av hvit *stilbitt* (muligens *stelleritt*), med krystaller opp til over 1 cm, på kvarts. *Natrojarositt* er første gang identifisert fra sølvforekomstene (røntgenidentifisert av A.O. Larsen). I Ringnesgangen gruve er det funnet en stoff med 5 cm lange og 1 mm tykke spydformete krystaller av *sølv*.

Fiskum

I amazonittpegmatitten som ble beskrevet på forrige mineralsymposium, er det funnet en meget god matriksstoff med *fenakitt* og en fin med *danburitt*.

E134 Drammen

I en større druse ble det funnet et stort antall *røykkvarts*krystaller opp til 5 cm, samt noen få japanertvillinger. Enkelte flater var dekket med kloritt. Det var utviklet fine rosetter med *orthoklas*. Dessuten ble det funnet fine *kalsitt*krystaller opp til 2 cm brede, sammen med delvis forvitrede *orthitt*krystaller og rosa mikrokrytaller av *orthoklas*.

I en druse var det større *røykkvarts*krystaller og noen mindre *ametyst*krystaller. Hvor store og bra det beste materialet er vites ikke, da de ble samlet av anleggsarbeiderne. På Bergverksmuseet er den største *røykkvarts*krystallen 12 cm. Den har litt epidot på noen av flatene. *Ametyst*ene er opp til 4 cm, og de er utviklet som septere. *Ametyst*fargen er svak.

En druse med breksjert materiale var dekket med mikrokrytaller av kvarts. Enkelte kvartskrystaller var opp til 1 cm. På dette underlaget var det vokst elongerte, klare orangegule *kalsitt*krystaller opp til 4 cm lange og 1 cm tykke. Noen av krystallene var dobbeltterminerte. Forøvrig ble det bare observert litt kloritt.

I en druse med mye gråsort, pulveraktig materiale ble det funnet tre generasjoner *kalsitt* (vannklar og gul), klumper av mørkfiolett *fluoritt* (og noen små klare oktaedere), små *magnetitt*oktaedere og små *laumontitt*krystaller. Det ble også funnet løse, delvis utviklete krystaller av *scheelitt*. Den største var 2,5 cm. I friske brudd var fargen orangegul.

I en druse ble det funnet små *røykkvartskrystaller*, små nek med *epidot* og mørkfiolette oktaedere av *fluoritt* opp til 1 cm som alle var delvis dekket med små blekgrønne *prehnittkrystaller*. Liknende er tidligere funnet i en del andre druser.

I en druse var et stort antall fine mikrokrytaller (opp til 2 mm) av *hematitt* drysset utover på orthoklas.

Hurumlandet

Det er funnet en druse med små *røykkvartskrystaller* med citrin topper, bl.a. en dobbeltterminert *røykkvartskrystall* med citrin topper, 5 cm lang og 4x3 cm bred.

Det er også funnet andre druser med relativt mye *røykkvarts*, men hvor kvaliteten ikke er den beste.

I forbindelse med vegarbeidene ved Sætre er det bare funnet små druser med *orthoklas* og *beryll* (opp til 0,5 cm), mens det på Drøbak-siden er funnet en fin stuff med en blekgrønn *fluorittkrystall*, samt noe kalsitt.

VESTFOLD

Holmestrand

Tunnel og vegskjæringer langs ny vegtrasé for E18 ved Kjeksrød ble hyppig besøkt etter fjorårets symposium. Det ble gjort flere funn av *septerametyst*, og særlig ett funn frambrakte fint materiale, blant annet en stor, singel *septerametyst krystall*, 15 cm høy og 8 cm bred, og også noen gode matriksstuffer.

Langesundsfjorden/Tvedalen

I august 1997 ble det funnet en del store *mikrolinkkrystaller*, med lengde opp til 20-25 cm.

Det er funnet en druse med *natrolittkrystaller* fra mikrostørrelse opp til 1,5 cm, som er pepret med små *pyrittkrystaller*. Noen få *kalsittkrystaller* opp til 1,5 cm hadde et tynt overflatebelegg med pyritt.

I en gang hvor mye feltspat er sterkt omvandlet, hovedsakelig til montmorillonitt, ble det funnet et stort antall *magnetittkrystaller* (rombedodekaedere), med størrelse opp til ca. 5 cm. De fleste var single og ganske avrundete på kantene. Også mange av magnetittkrystallene var mer eller mindre omvandlet. Små feltspatkrystaller var delvis dekket av magnetitt.

Det er funnet en del *eudidymitt* tvillingkrystaller, de fleste single, opp til 1 cm høye.

Det er funnet en del bra krystaller av *amfibol* (*hastingsitt*), 5-10 cm lange, på matriks.

I Tuften II ble det i januar i år funnet *elementært svovel*, *cerussitt*, *wulfenitt* og *hemimorfitt* som hydrothermale omvandlingsprodukter i stuffer med blyglans, sinkblende, molybdenglans, arsenkis og pyritt (pers.medd. A.O. Larsen).

TELEMARK

Skien

I fjor høst ble det funnet en druse med kubeformete *fluorit*krystaller opp til 5 cm. Krystallene er blålige i farge i innelys, men det blå laget er bare noen få millimeter tykt og de større krystallene er fiolette innvendig. I sollys framstår krystallene derfor som grønne.

Dalen-Kjørholt kalksteinsgruve

I en meget stor druse som først kom fram i august 1997, er det funnet fin bladspat (skiferspat) og flere tvillingformer av *kalsitt*. Tidligere på året ble det funnet en stor druse med drypsteinskvarts, en del sammen med kalkspatkrystaller. Det er funnet *kalsitt*skalenoederkrystaller på 2 cm med vannklare bladkrystaller av *kalsitt* på toppene. Det er også funnet krystaller med innvendige rør og markaktige hulerom, men generelt er det gjort svært få funn av betydning de to siste årene, siden det er arbeidet i områder hvor interessante druser er sjeldne.

Kragerø

I Valberg er det funnet litt *kalsitt*, *kvarts*, *albit*, *kobberkis*, *prehnitt*, *skapolitt*, *epidot*, *ilmenitt* og *titanitt*. Det er dessuten funnet fin *milleritt* og noe *koboltglans* og *gersdorffitt*, samt mikrokrytaller av grønlig *pumpellyitt* (røntgenundersøkt av A.O. Larsen).

Lifjell

Det er funnet druser med flere generasjoner kvartskrystaller, hvorav en generasjon er gulfarget.

AGDER

Kristiansand

Det er rapportert funn av *baritt*krystaller opp til 1,5 cm i to generasjoner (hvite og klare).

En del ganske fine beryllkrystaller fra steinbruddet ved Dyreparken kom fram på steinmessa i Drammen i oktober.

AKERSHUS

Bjørndalen Bruk

I 1996 ble det her funnet gule skalenoederkrystaller av *kalsitt*, opp til 12 cm, med mikrokrytaller av *pyritt*. I 1997 ble det funnet plateformete *magnetitt*krystaller opp til vel 0,5 cm i grupper, på rosa *albit* mikrokrytaller, og rosa *albit*krystaller rundt negativer etter *laumontitt*krystaller, opp til 7 cm lange og 1,0 cm tykke.

Feiring Bruk

I 1997 ble det funnet *albit* pseudomorft etter *analcim*krystaller opp til 1,5-2 cm.

Byrud

Det er funnet bra smaragdmaterialer både våren 1997 og våren 1998.

HORDALAND

Vestre Hardangervidda

Det ble i 1997 funnet en god del "Valdres"-*anatas* i krystaller opp til 3 cm, blant annet en del fine matriksstuffer. De fleste med *adular*, men også *anatas*-krystaller opp til 1,8 cm på *røykkvarts*. Det er dessuten funnet fine *røykkvarts*krystaller på opp til over 15 cm, samt en del *brookitt*krystaller.

Av *anatas* med den vanlige formen er det blant annet funnet en fin singelkrystall (flyter) på 4,7 cm.

SOGN OG FJORDANE/OPPLAND/SØR-TRØNDELAG

Det er gjort funn av *kyanitt* i Lesja, *rutil* i Stryn, *almandin* i Jotunheimen og *stilbitt* ved Årdal.

MØRE OG ROMSDAL

Det ble også i 1997 samlet en del fin *epidot* i forkomsten hvor funnstedet blir oppgitt som Ulsteinvik. En god del av epidoten har overtrekk av kloritt.

I Romsdal ble det funnet to druser med *ametyst*, som septere og i tessinerform. En del av ametysten er mørk på grunn av et innhold av *rutil*nåler, men den skal være meget pen slepen. De største krystallene er 6-7 cm lange.

NORDLAND

Det er funnet noe *klinozoisitt*, *diopsid*, *epidot*, *skapolitt* og *apatitt* (mikro) i **Salt**dal.

FINNMARK

Bra funn av *røykkvarts* (sammen med *lys glimmer* og *feltspat*) ble gjort på **Magerøy** i 1996, men vi har ikke hørt om nye funn i 1997.

På **Sørøya** er det blant annet funnet *kyanitt*, *edenitt* og *diopsid*.

TAKK

En takk til de mange som har bidratt med stuffer og opplysninger.